

CONSORȚIUL INTERUNIVERSITAR ÎN SERVICIUL ABSOLVENȚILOR ALMALAUREA: ÎNTRE DEZIDERAT ȘI PRAXIS

Interuniversity Consortium in Serving AlmaLaurea Graduates: between Desiderata and Praxis

Lilia TRINCA,

Universitatea de Stat „Alecu Russo” din Bălți

Rezumat: *Procesul de la Bologna are ca scop modificarea și perfecționarea învățământului superior în Europa. Republica Moldova a aderat la acest proces, de aceea în ultima perioadă învățământul din Moldova a suferit unele schimbări. Principala transformare a fost în schimbarea sistemului bazat pe un singur ciclu la structură mai complexă ce include studii de licență și masterat.*

Cuvinte-cheie: *procesul de la Bologna, schimbare, proces de învățământ, reforma universităților, tranziție, experiență, imperfecțiuni, AlmaLaurea, consorțiu.*

Abstract: *The Bologna Process aims to change and improve higher education in Europe. Moldova joined the process, so education in Moldova recently underwent some changes. The main change was to change the system based on a single cycle to more complex structure that includes license and master.*

Key-words: *Bologna process, change, process of education, university reform, transitional experience, imperfections, AlmaLaurea, consortium.*

Declarația de la Bologna, semnată în 1999, inițial de 29 de state (între timp s-a ajuns la 46 de semnatari), caută să facă învățământul superior din Europa mai competitiv într-o eră a globalizării. Republica Moldova a aderat la acest proces. Pe parcursul ultimilor 9 ani sistemul universitar din Moldova a cunoscut un proces profund de transformare. Obiectivul general al acestei transformări a fost trecerea de la un sistem monolitic, rigid, bazat pe un singur ciclu de studii universitare la o structură mai complexă, care oferă studii de licență și masterat. În prezent, sistemul universitar din Moldova este organizat în baza exigențelor Procesului de la Bologna.

Reforma Universităților a condus, firește, la schimbări importante în relațiile dintre universități și companii. Tradițional, angajările pe piața muncii a absolvenților instituțiilor de învățământ superior din Moldova se realizau prin ministerul de resort: învățământul fiind gratuit, statul îi asigura absolventului un loc de muncă, iar absolventul era obligat să presteze serviciile pentru care a făcut studii. Modificarea relațiilor pe piața muncii s-a reflectat și la nivelul modalităților de angajare. Studiul⁵¹ pieței muncii din perspectiva angajatorilor arată că angajatorii s-au adaptat la mediul concurențial și conștientizează faptul că, pentru a atrage în companie cele mai bune persoane, trebuie să aplice, simultan, o multitudine de metode de recrutare a personalului.

Cu toate acestea, funcționarea pieței forței de muncă este profund afectată de diferite imperfecțiuni informaționale și asimetrilor. Tranziția de la educație la muncă este deosebit de expusă acestor imperfecțiuni. Solicitanților de locuri de muncă-absolvenți proaspeți ai universităților - le lipsește, de regulă, experiența și acest lucru afectează negativ atât perspectivele lor privind oportunitățile de angajare, cât și capacitatea angajatorilor de a selecta persoane ce corespund cerințelor pentru locurile de muncă vacante.

Această situație, caracteristică pentru piața forței de muncă din multe țări europene, a fost, parțial, soluționată în Italia. În scopul dimi-nuării acestor imperfecțiuni, Observatorul Statistic al Universității din Bologna a inițiat în anul 1994 serviciul *AlmaLaurea*⁵², un mecanism de îmbunătățire a funcționării pieței forței de muncă. *AlmaLaurea* este un serviciu inovativ, care oferă, în regim online, informații privind absolvenții universităților italiene. Scopul *AlmaLaurea* este de a fi un punct informațional de întâlnire între absolvenți, universități și mediul de afaceri. De la momentul înființării și lansării sale în regim online (1995), *AlmaLaurea* a cunoscut o creștere exponențială, astăzi fiind vorba de 75% din absolvenți anual, 64 de universități din 77 existente în Italia. Numărul total de CV-uri, provenind de la 60 de universități italiene, s-a ridicat la mai mult de 1.430.000 de unități. *Curriculum vitae* sînt publicate atât în limba italiană, cât și engleză, și sînt permanente actualizate de către absolvenții înșiși.

AlmaLaurea este implementată de către un consorțiu de universități italiene, cu sprijinul Ministerului Educației, Universității și Cercetării. Aceasta are ca scop să fie un punct de referință pentru mediile care se ocupă, la diferite nivele, de probleme cum ar fi studiile academice, ocuparea forței de muncă și condițiile de angajare în cîmpul muncii pentru tineret.

AlmaLaurea urmărește două obiective generale: în primul rînd, oferă instituțiilor academice – membre ale consorțiului – informații sigure în ceea ce privește primul obiectiv, *AlmaLaurea* gestionează o bază de date care colectează informații privind absolvenții, utilizînd trei surse distincte. Întîi de toate, instituțiile academice furnizează date oficiale privind programele, durata cursurilor și calificările obținute de

⁵¹ Studiul *Relațiile de muncă în Republica Moldova din perspectiva companiilor*, realizat în cadrul proiectului *Promovarea Responsabilității Sociale Corporative și constituirea Rețelei Locale a Pactului Global în Republica Moldova*, implementat de către Centrul Analitic „EXPERT-GRUP” și finanțat de Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare în Moldova și Guvernul Belgiei.

⁵² A se vedea adresa web: <http://www.almalaurea.it/en/index.shtml>

către absolvenții lor. Pe de altă parte, absolvenții oferă informații suplimentare, inclusiv în ce privește perioadele de studiu în străinătate, experiența de muncă, precum și o autoevaluare cu privire la cunoașterea limbilor străine și a posesării competențelor de lucru la calculator. Absolvenții au posibilitatea să încarce și să-și actualizeze CV-urile online timp de aproximativ cinci ani după absolvire.

În ceea ce privește al doilea obiectiv, AlmaLaurea gestionează un serviciu care oferă acces la CV-urile electronice ale absolvenților. Pe lângă CV, absolvenții pot introduce pe pagina lor informații suplimentare, precum și o scrisoare de intenție.

În așa fel, AlmaLaurea reprezintă un punct de cotitură pentru dezvoltarea unei societăți bazate pe cunoaștere, punând la dispoziție pachetul de acte necesar organismelor guvernamentale pentru politica de luare a deciziilor cu privire la învățământul superior, oferind universităților un feedback vizând calitatea și condițiile de predare în ele. De asemenea, AlmaLaurea oferă un serviciu valoros, deoarece arată, prin cifre, modul în care performanța profesională a absolvenților evoluează în timp. În practică, sondajul AlmaLaurea arată dacă și cum un absolvent, cu gradul obținut la o anumită instituție de învățământ, a găsit un loc de muncă. Aceasta este o informație importantă atât la nivel european, dar și în cadrul sistemului universitar. Datele colectate de AlmaLaurea arată că, de multe ori, există discrepanțe substanțiale în sistemul de învățământ în cadrul aceleiași țări (de exemplu, universitățile de la nordul Italiei și cele de la sudul țării).

În așa fel, AlmaLaurea urmărește facilitarea accesului tinerilor absolvenți la piața forței de muncă (atât cea italiană, cât și cea internațională), prin simplificarea procesului de căutare de personal de către companii și reducerea decalajului de timp între cererea și oferta de brațe de muncă calificate. AlmaLaurea garantează optimizarea resurselor umane printr-o actualizare constantă a datelor referitoare la formarea studenților/absolvenților, care dețin diplome, prin monitorizarea datelor cu privire la programele academice alese de către studenți și analizarea feed-back-ului – modul în care caracterizează absolvenții calitatea procesului de studiu, așa încât să se poată face o comparație directă între diferite cursuri, facultăți și chiar universități. La fel, AlmaLaurea stimulează relația cu liceele, care ar avea drept scop ghidarea elevilor spre universități, iar a studenților spre piața forței de muncă.

După cum am mai menționat, AlmaLaurea e o bază de date rezultată din acumularea următoarelor categorii de informații: **datele oficiale despre absolvent, furnizate de către universitate** – facultatea absolvită, specialitatea, nota medie, notele la discipline, cursurile audiate, tema tezei de licență, numele coordonatorului ș.a.; **datele furnizate de persoană care candidează la titlul de licențiat**: (în ultimul semestru de studii, studenții absolvenții completează dosarul/curriculum vitae cu următoarea informație: diplomele obținute, studii postuniversitare – masterat, doctorat, postdoctorat – informații despre serviciul militar, participarea la stagii în străinătate, experiența de lucru acumulată pe parcursul studiilor la universitate, certificate care ar dovedi posesarea unor limbi străine, competențe TI, disponibilitatea de a se muta în străinătate.

Această bază de date creată este extrem de utilă universităților, constituind o sursă esențială pentru investigații suplimentare și analize. Anual, se realizează un raport privind profilul absolventului la universitatea, facultatea, specialitatea dată. Sînt supuși examinării următorii parametri: vîrsta la care studentul a absolvit facultatea, notele obținute, durata ciclului de studii, dacă a absolvit în termenul stabilit, calificarea părinților, clasa socială, diploma de liceu și bacalaureat, notele la examen, dacă a avut o frecvență bună, dacă a lucrat în laboratoare, stagiile din străinătate, timpul consumat pentru a scrie teza de licență, competențele lingvistice, abilități TI, experiența de muncă acumulată în timpul studiilor, intenția de a continua studiile, locurile de muncă preferate etc. Un asemenea raport este elaborat în luna iunie. În baza acestuia sînt evaluate universitățile și organele de conducere a acestora, precum și tendințele societății pentru moment. Ambele versiuni ale raportului (în varianta electronică și pe hîrtie) sînt disponibile, la fel ca și toate celelalte acte, pe www.almalaurea.it, permițînd o analiză comparativă a tendințelor sociale din ultimii ani.

Trebuie menționat faptul că absolvenții sînt protejați împotriva oricărui litigiu juridic, provenit din erori în curricula lor (inclusiv erorile cauzate de sistemele informaționale), prin activarea unui serviciu interactiv de control și de corectare a curriculei. Datele se bazează pe informația oferită de către secretariate. Curriculele absolvenților sînt verificate și, în cazul în care sînt depistate erori, acestea sînt remise către universitate, pentru a fi corectate. La fel, este disponibil serviciul de actualizare a curriculei.

Organele de decizie a AlmaLaurea sînt *adunarea generală, consiliul de administrație, președintele și directorul*. Adunarea, care este compusă din toți rectorii universităților care participă la consorțiu, precum și cîte un reprezentant al Ministerului Educației și Academiei de Științe. *Consiliul de administrație* este compus din 11 membri numiți de către Adunare, reprezentantul Ministerului Educației, al Universității și al Academiei de Științe. *Președintele* e ales de către Adunare din rîndul rectorilor universităților care participă la consorțiu. *Directorul* este ales de consiliul de administrație.

AlmaLaurea manifestă deschidere pentru colaborarea cu partenerii străini, internaționali calificați, capabili să consolideze calitatea propunerilor, schimbul de idei noi cu privire la cooperare și finanțarea adecvată, avînd ca obiectiv să stabilească relații cu centrele statistice din întreaga lume, ce au inițiative similare, în vederea promovării absolvenților locali pe plan internațional prin canalul *AlmaLaurea.net* (plasarea CV-urilor în limba engleză, difuzarea CV-urilor atît pe piața muncii din Italia (din localitate), cît și pe principalele piețe europene ale muncii. Link-uri Web între AlmaLaurea.net și bazele de date locale pe site-ul local ar putea fi create în scopul de a redirecționa datele stocate ale absolvenților către angajatori (recrutatori), în scopul de a efectua o selecție riguroasă a cadrelor ce au o calificare înaltă, de care sînt interesați, și alegerea celor mai buni. Acest lucru va stabili condițiile pentru crearea unei rețele internaționale de baze de date pentru CV-urile absolvenților, care să fie „vizibilă” în toată lumea. Obiectivul AlmaLaurea este de a oferi beneficii similare cu cele din universitățile italiene tuturor universităților din cadrul consorțiului. În acest scop, AlmaLaurea propune mai multe forme de cooperare:

- de a deveni membru direct al AlmaLaurea.net;
- de a promova crearea unor baze de date locale, gestionate de către universitățile locale sau consorții (cum ar fi AlmaLaurea);
- de a practica schimbul de date între AlmaLaurea și alte baze de date existente deja în diferite țări cu privire la absolvenți și companiile angajatoare.
- de a redirecționa utilizatorii de pe o platformă internațională spre cea locală, în vederea eficientizării căutărilor la nivel local (în limba locală);
- de a planifica cercetări comune și de analiză comparativă pe profil a datelor despre absolvenți și a condițiilor de muncă propuse acestora;
- de a personaliza sistemul la noua locație.

AlmaLaurea își focusează constant activitatea pe participarea la apeluri pentru propuneri de proiecte și are stabilite legături de cooperare cu Universitatea din Bologna, Grupul COIMBRA, Rețeaua FEDORA, Consorțiul Interuniversitar CINECA, Universități din Europa, America Latină și Africa.

Participarea la consorțiu implică o plată, care variază pentru fiecare membru contribuabil între 2.582 € și 5.165 €, în funcție de numărul total al absolvenților universității. Pentru a rămîne în cadrul consorțiului și de a fi introdus în baza de date, fiecare universitate trebuie să plătească anual o sumă de participare, proporțională cu numărul total de absolvenți din fiecare universitate, iar din 2009 aceasta s-a ridicat la 5.96 € + TVA pentru fiecare absolvent. Această contribuție acoperă toate serviciile menționate mai sus, precum și raportul anual privind profilul absolventului. Începînd cu momentul aderării, aceste taxe sînt reglementate prin acorduri de cooperare anuale.

În concluzie, considerăm că, în scopul creșterii competitivității absolvenților universității pe piața forței de muncă din Republica Moldova, trebuie implicați partenerii sociali în procesul de formare profesională a specialiștilor, dar și în cel de angajare a acestora în cîmpul muncii. Pornind de la analiza pieței forței de muncă din Republica Moldova, credem oportună lansarea unui serviciu de mediere electronică de tip AlmaLaurea (online) între absolvenți, universități și întreprinderi/instituții angajatoare, care să ofere informații privind absolvenții universită-

șilor din Republica Moldova, precum și informații privind oferta de locuri de muncă vacante și cerințele pentru ocuparea acestora. Remarcăm că în câteva țări, printre care și Franța, cu contribuția Ministerului Educației, au fost deja fondate centre de cercetare statistică, ce au drept scop efectuarea de anchete periodice privind educația și piața forței de muncă. O imagine de încredere și exhaustivă ar fi, într-adevăr, disponibilă în cazul în care sistemul dat ar fi extins și la alte țări europene, devenind fundamentală pentru realizarea unui spațiu european bazat pe cunoaștere.